

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 91g/2019

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
conținute de articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional
(*revizuirea procesului contravențional în baza unei legi noi mai favorabile*)

CHIȘINĂU

14 mai 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 7 mai 2019,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 14 mai 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „6 luni din momentul apariției” de la articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de către avocatul dl Sergiu Brînză în dosarul nr.5rh-2/2018, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 7 mai 2019 de către dl Mihail Macar, judecător în cadrul Judecătoriei Hâncești, sediul central, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 1 decembrie 2015, un agent constator din cadrul Biroului Vamal Leușeni a întocmit un proces-verbal cu privire la comiterea contravenției prevăzute de articolul 287 alin. (10) din Codul contravențional de către dl Dionisie Țenu. Acestuia i-a fost aplicată o amendă în mărime de 150 de unități convenționale.

4. Pe 17 noiembrie 2016, Parlamentul a adoptat Legea nr. 208 privind modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova, modificând, *inter alia*, sancțiunea prevăzută de articolul 287 alin. (10) din Codul contravențional. Textul „de 150” a fost substituit cu textul „de la 60 la 90” de unități convenționale. Legea în discuție a intrat în vigoare pe 16 martie 2017.

5. Pe 23 decembrie 2016, dl Dionisie Țenu a contestat procesul-verbal cu privire la comiterea contravenției și decizia de sancționare la Judecătoria Hâncești, care a respins contestația ca fiind tardivă, prin hotărârea din 27 martie 2017.

6. Împotriva hotărârii primei instanțe a fost depus recurs, însă Curtea de Apel Chișinău a respins recursul ca fiind nefondat, menținând hotărârea Judecătoriai Hâncești prin decizia din 20 noiembrie 2017. Decizia Curții de Apel Chișinău a devenit irevocabilă.

7. Pe 2 noiembrie 2018, dl Sergiu Brînză, în numele dlui Dionisie Țenu, a depus o cerere de revizuire a procesului contravențional la Judecătoria Hâncești, sediul central. În cererea depusă s-a făcut referire la motivul de revizuire prevăzut de articolul 475 alin. (2) lit. c) din Codul contravențional [legea nouă înlătură caracterul contravențional al faptei sau ameliorează situația contravenientului în a căruia privință nu a fost executată integral sancțiunea contravențională] și s-a menționat că Legea nr. 208 din 17 noiembrie 2016 [a se vedea § 4 *supra*] reprezintă o lege nouă care ameliorează situația contravenientului. În baza motivului în discuție, autorii cererii au solicitat casarea hotărârii Judecătoriai Hâncești din 27 martie 2017 și pronunțarea unei noi hotărâri.

8. Pe 19 martie 2019, dl Sergiu Brînză a înregistrat cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a textului „6 luni din momentul apariției” de la articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional în fața instanței de revizuire.

9. Prin încheierea din 26 aprilie 2019, instanța de revizuire a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 119
Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

11. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 475
Deschiderea procedurii de revizuire

„(1) Procedura de revizuire se deschide în favoarea contravenientului în termen de cel mult **6 luni din momentul apariției** unuia dintre temeiurile prevăzute la alineatul (2).

(2) Revizuirea procesului contravențional poate fi cerută dacă:

[...]

c) legea nouă înlătură caracterul contravențional al faptei sau ameliorează situația contravenientului în a cărei privință nu a fost executată integral sancțiunea contravențională;

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției de neconstituționalitate menționează că revizuirea în procesul contravențional poate fi cerută în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre motivele prevăzute la alineatul (2) din articolul 475 din Codul contravențional [a se vedea articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional]. Totodată, autorul arată că în procesul penal revizuirea poate fi cerută cel târziu până la un an de la descoperirea circumstanțelor prevăzute în articolul 458 alin. (3) sau în interiorul termenelor de prescripție a incriminării dacă motivul de revizuire constă în faptul că pedeapsa este prea ușoară sau pentru că celui condamnat trebuie să i se aplice legea privitoare la o infracțiune mai gravă [a se vedea articolul 459 alin. (1) din Codul de procedură penală].

13. În acest sens, autorul excepției consideră că textul „6 luni din momentul apariției” din articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional instituie un tratament discriminatoriu și este mai puțin favorabil decât textul „cel mai târziu până la un an de la descoperirea circumstanțelor” de la articolul 459 alin. (1) din Codul de procedură penală, deși în cauza *Tsonyo Tsonov v. Bulgaria* (nr. 2), 14 ianuarie 2010, § 56, Curtea Europeană a menționat că procedurile contravenționale trebuie asimilate procedurilor penale, în sensul autonom al termenului „penal” din Convenție.

14. De asemenea, potrivit autorului excepției, dispozițiile contestate sunt neconstituționale și pentru că nu asigură posibilitatea repunerii în termen în situația depunerii cererii de revizuire după expirarea termenului de 6 luni.

15. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 16, 20, 21, 22, 26, 54, 115 și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dl Sergiu Brînză, avocat în dosarul nr. 5rh-2/2018, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

19. Curtea observă că, deși autorul excepției solicită controlul constituționalității textului „6 luni din momentul apariției” de la articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional, în motivarea sesizării acesta se referă la textul „din momentul apariției” din norma contestată.

20. Autorul excepției menționează că, în contextul calculării termenului de depunere a cererii de revizuire, textul „din momentul apariției” de la articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional este mai puțin favorabil decât textul „de la descoperirea circumstanțelor” de la articolul 459 alin. (1) din Codul de procedură penală. Deși modul de calculare a termenului de depunere a cererii de revizuire a procesului contravențional poate fi problematic în contextul unor motive de revizuire, Curtea reține că în prezenta cauză revizuirea a fost solicitată pentru că a intervenit o lege nouă [*i.e.* Legea nr. 208 din 17 noiembrie 2016, a se vedea § 7 *supra*], care ameliorează situația contravenientului. Curtea reține că în cazul adoptării unei legi noi este rezonabil ca termenul de depunere a cererii de revizuire a procesului contravențional să curgă din momentul în care legea în discuție a intrat în vigoare, nu din momentul în care legea nouă a fost descoperită de către revizuent. De altfel, în acest caz operează principiul potrivit căruia nimeni nu poate invoca în apărarea sa necunoașterea legii (*nemo censetur ignorare legem*). Această regulă este amintită și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a menționat în cauza *Emonet și alții v. Elveția*, 13 februarie 2007, § 85, că toate persoanele, indiferent dacă sunt sau nu reprezentate de un avocat, trebuie să cunoască legea. Prin urmare, Curtea reține că, în contextul motivului de revizuire prevăzut de articolul 475 alin. (2) lit. c) [legea nouă înlătură caracterul contravențional al faptei sau ameliorează situația

contravenientului în a cărei privință nu a fost executată integral sancțiunea contravențională] din Codul contravențional, textul de lege contestat face posibilă depunerea cererii de revizuire în termen, sub condiția că revizuentul manifestă o diligență rezonabilă. Așadar, Curtea constată că acest capăt al sesizării este nefondat.

21. Totodată, autorul excepției menționează că dispozițiile contestate sunt neconstituționale pentru că nu asigură posibilitatea repunerii în termen în situația depunerii cererii de revizuire după expirarea termenului de 6 luni. Sub acest aspect, deși posibilitatea repunerii în termen a cererii de revizuire poate fi justificată în contextul unor motive de revizuire a procesului contravențional, Curtea reține că nereglementarea acestei posibilități trebuie examinată prin prisma faptului că, în prezenta cauză, revizuirea a fost solicitată pentru că a intervenit o lege nouă care ameliorează situația contravenientului. Astfel, chiar dacă dispozițiile contestate ar prevedea posibilitatea repunerii în termen a cererii de revizuire depuse după expirarea termenului de 6 luni, Curtea reține că din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului rezultă că aceasta ar putea avea loc doar dacă există circumstanțe cu caracter substanțial și convingător (a se vedea *Bezrukovy v. Rusia*, 10 mai 2012, § 36), deoarece prin repunerea în termen se pune în discuție o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, protejată de principiul *res judicata*. Faptul că legea nu prevede posibilitatea repunerii în termen în situația unei cereri de revizuire depuse în legătură cu intrarea în vigoare a unei legi noi care ameliorează situația contravenientului nu reprezintă o soluție legislativă care încalcă dreptul la un proces echitabil. De altfel, necunoașterea legii nu reprezintă o circumstanță cu caracter substanțial și convingător care ar justifica repunerea în termen [a se vedea, în acest sens, jurisprudența tribunalelor din Statele Unite ale Americii, și anume *United States v. Sosa*, 364 F.3d 507 (4th Cir. 2004); *Cross-Bey v. Gammon*, 322 F.3d 1012 (8th Cir. 2003); *U.S. v. Riggs*, 314 F.3d 796 (5th Cir. 2002); *Delaney v. Matesanz*, 264 F.3d 7 (1st Cir. 2001); *Marsh v. Soares*, 223 F.3d 1217 (10th Cir. 2000)]. Prin urmare, Curtea reține că și acest capăt al sesizării este nefondat.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „din momentul apariției” de la articolul 475 alin. (1) din Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de către avocatul dl Sergiu Brînză în dosarul nr. 5rh-2/2018, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 91G/2019

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 14 mai 2019
DCC nr. 72
Dosarul nr. 91g/2019*